

ВСЕСВІТНЯ ЛІТЕРАТУРА

В СУЧASNІЙ ШКОЛІ

Щомісячний
науково-методичний журнал

№ 6 (420)
ЧЕРВЕНЬ 2016

Видавець з 1976 року.
До 1993 року журнал називався
«Русский язык и литература в средних
учебных заведениях Украины».
з 1993 до 1996 року – «Відродження»,
з 1996 до 2011 року – «Всесвітня література
в середніх навчальних закладах України».

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 17885 – 6735Р від 21.06.2011 р.

ПЕРЕДПЛАТИНИ ІНДЕКС 74426

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Видавець:
РА «ОСВІТА УКРАЇНИ»

Схвалено вченого радою Полтавського
національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка (протокол № 9
від 26 травня 2016 року).

Головний редактор
ВАЛЕNTINA СНЕГІРЬОVA

Редакційна колегія:
СВЕРГІЯ ВОЛОЩУК,
МИКОЛА ЖУЛИНСЬКИЙ,
МАРИНА ЗУЕНКО,
ДМИТРО НАЛІВАЙКО,
ОЛЬГА НІКОЛЕНКО,
ОЛЬГА ОРЛОВА,
ЛДІЯ СІМАКОВА,
ОЛЕНА ФІДКЕВИЧ,
ОЛЕНА РЕВНІЦЬКА,
КАТЕРІНА ТАРАНІК-ТКАЧУК,
БОРИС ШАЛАГІНОВ,
ЮРІЙ ШВАЧКА,
ФЕЛІКС ШТЕЙНБУК

Методична рада:
СВДОКІЯ КАШУБА,
ЖАННА КОСТОК,
ОЛЕНА КРЮЧЕНКОВА,
ЛАРИСА МЕЛЬНИКОВА,
ОЛЕНА ПРАДІЧУК,
ТАМАРА СЕГЕДА,
ОКСАНА ТІХОМІРОВА,
ВІКТОРІЯ ТУРЯНІЦЯ,
МАРІНА ЧУБАРОВА

© «Всесвітня література в сучасній школі», 2016

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНО. ВІДКРИТА ДИСКУСІЯ
НАРАДА МЕТОДИСТІВ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 2

Юрій КОВБАСЕНКО
СЕЛЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ ДЛЯ ШКІЛЬНИХ
ПРОГРАМ ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА 3

Олег КУШ
ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА: ПРОБЛЕМИ,
РІЗИКИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ
ШКІЛЬНОГО ПРЕДМЕТА 6

ЯКИМ Я БАЧУ ШКІЛЬНИЙ КУРС
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
Актуальне інтерв'ю вчителів м. Кременчука, Полтавська область 8

ХВИЛИНИ НАТХНЕННЯ
Ірина СМОВСЬКА
ВИПУСКНИКАМ 10

МЕТОДИЧНИЙ ПОРТАЛ
Світлана РАДЧЕНКО
ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО ПРОСТОРУ
ЗА ДОПОМОГОЮ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ 11

Оксана БУШАКОВА
ФАНФІКИ НА УРОЦІ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(Закінчення) 13

Ольга ОНИЩЕНКО
МЕДІАОСВІТА НА УРОКАХ
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 18

Ірина ГОРОБЧЕНКО
ВИ НЕ ПИСАЛИ ЩЕ РЕКЛАМУ КНИЖКИ? САМЕ ЧАС!!!
Методичні рекомендації та матеріали
до написання творів у жанрі реклами 24

Марина ЯКИМЕНКО
РЕКЛАМНІ МЕДІАТЕКСТИ: тизерна реклама, постер 30

ВИКОРИСТАЙТЕ НА УРОЦІ
Наталя ПІСАНЮК
ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
Картки оперативного контролю, 5 клас 31

Людмила САМОДРИНА
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ
НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 34

Галина МИТРИНСЬКА
УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДАЧІ ХХ СТОЛІТТЯ 36

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ СТУДІЇ
Георгій КОСИКОВ
ШАРЛЬ БОДЛЕР МЕЖДУ
«ВОСТОРГОМ ЖИЗНИ» И «УЖАСОМ ЖИЗНИ»
(Продовження) 41

УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДАЧІ ХХ СТОЛІТТЯ

Галина МИТРИНСЬКА,
викладач Університетського
коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка,
викладач-методист,
м. Київ

Агатангел Кримський

Художня світова література, яка обдаровує нас багатовіковою мудрістю, стає доступною для читача лише завдяки праці перекладачів.

Художній переклад – це мистецтво. Воно потребує не лише знання мови, але й уміння відтворювати національний колорит, сукупність побутових особливостей, уклад життя, звичаї, пейзаж країни, воскрешати народні повір'я та обряди. Для перекладача ідеал – злиття з автором, але, розкриваючи при цьому власну творчу індивідуальність, він не має затінювати своєрідності автора. Для прозайка перекладач – помічник, інша річ – для поета, коли він може стати суперником. В історії перекладу відомі випадки, коли саме переклади «зробили ім'я» поетові.

Переклади іноземних творів рідною мовою роблять їх здобутком власного народу, але, на жаль, не в українській історії. Гоніння української мови з боку Російської імперії протягом не одного століття позбавляло національну мову українців можливості вільно функціонувати та розвиватися. У радянські часи, коли за ідеологією тоталітаризму декларувалася рівність усіх народів, українська мова обмежувалася «домашнім ужитком», а світова класика сприймалася масовим читачем як російськомовна література. Авже, українські перекладачі не лише вводили перекладений твір у читачьку свідомість як факт рідної мови, а й стверджували її повноцінність. І художній переклад брав на себе функцію компенсації руйнованої національної української літератури. Так перекладацька діяльність набула не властивого їй політичного значення, а біографії українських перекладачів ХХ століття сповнені драматизму, а то й трагізму. Їх розстрілювали, катували, висилали, забороняли за недозволену активізацію мовних засобів, що збереглися у давніх словниках та устах народу, мовляв, це відхід від сучасної літературної норми.

Українська перекладацька школа бере свій початок ще в стародавній Русі. До перекладів у своїй творчості зверталися такі письменники, як Т. Шевченко, М. Старицький, Л. Українка, І. Франко, П. Грабовський та багато інших. Їхні переклади сприяють зростанню майстерності перекладачів і сьогодні.

Говорячи про українських перекладачів ХХ століття, неможливо оминути постати Агатанґела Кримського, талант якого був просто фантастичним. Уже той факт, що А. Кримський володів 56 мовами, був чудовим перекладачем із багатьох мов іранської та тюркської мовних груп, свідчить по те, що ця людина унікальна в історії науки. Татарин за походженням, який не мав ні краплині української крові, він присвятив своє життя українській науці та культурі. А. Кримський закінчив Лазаревський інститут східних мов у Москві і пройшов курс історико-філологічного факультету Московського університету. З 1901 року він очолював кафедру арабської лінгвістики в Лазаревському інституті східних мов, був професором арабської літератури, а в 1903 році став професором історії мусульманського Сходу. Лише в Лазаревському інституті східних мов А. Кримський видав 26 томів наукових праць, тисячі статей.

29 років учений працював і творив у Москві, хоча повсякчас був душою в Україні. 1918 року Агатангел Юхимович переїхав до Києва, став професором Київського університету, був одним із академіків-засновників Української академії наук (нині Національна академія наук України), незмінним її секретарем. З перекладів А. Кримського починається школа художнього перекладу східної поезії в Україні й загалом у Європі. Завдяки перекладачеві А. Кримському українська література вперше збагатилася поетичними творами Ш. Хафіза, О. Хайама, А. Рудакі, Сааді, А. Фірдуосі, текстами з Корану, «1001 ночі».

Академік Кримський вів запеклу полеміку з російськими вченими, адже вважав, що українська мова уже в XI столітті існувала «як цілком рельєфна, певно означена, яскраво-індивідуальна лінгвістична одиниця». За що постановою НКВС

у 1941 році А. Кримського оголошено «ідеологом українських націоналістів, який протягом ряду років очолював націоналістичне підпілля». Після цього він опиняється у Казахстані, де помирає 25 січня 1942 року в лікарні Кустанайської в'язниці. Тепер в Україні відроджено Інститут сходознавства, який названо на честь А. Кримського.

Микола Зеров

Новим кроком у формуванні української школи художнього перекладу є творчість неокласиків на чолі з Миколою Зеровим. Літературознавець, майстер сонетної форми, він зробив багато в чому неперевершенні й донині переклади античної спадщини. Його перу належать численні переклади з латини: Горацій, Вергілій, Овідій, Катулл та інші. Перекладав з італійської, французької, англійської, польської та інших літератур. Створив зразкові переклади сонетів А. Міцкевича, І. Буніна, П. Ронсара, Ж. Ередія та інших. М. Зеров знов 20 мов. Дух класичної простоти, піднесене почуття, глибоке проникнення у філософську сутність буття, вишукана мова, висока майстерність творів М. Зерова вражали сучасників. Він підготував «Антологію римської поезії» та «Нову українську поезію», що стали помітним явищем.

Зеров мав виважену концепцію розвитку національної культури, за якою українська словесність – невід'ємна складова європейської культури, а кращі зразки здатні задовільнити найвимогливіший смак. На думку Зерова, «культурним орієнтиром» для України має стати величезний європейський мистецький фонд. Це положення поет відстоював у своїх полемічних статтях та публічних виступах під час літературної дискусії 1925–1928 років.

Офіційна влада звинуватила його, як і неокласиків узагалі, у антипролетарських настроях. Літературна та критична діяльність Зерова була фак-

тично заборонена. Наприкінці квітня 1935 року Зерова заарештували за звинуваченням у тому, що він « входив до складу керівництва контрреволюційною організацією, яка ставила перед собою завдання скинення радянської влади в Україні і створення буржуазної незалежної української республіки». Разом із Зеровим у тероризмі було звинувачено 28 діячів культури. М. Зерова засуджено до 10 років ув'язнення. Стільки ж отримали П. Філіпович та А. Лебідь, а також інші «учасники групи», котрі познайомилися один з одним лише під час очних ставок. Їх було відправлено на Соловки. Проте і в таборі М. Зеров займається перекладами та історико-літературними студіями. Про це пише в листах до дружини. Та 9 жовтня 1937 року без будь-яких підстав і пояснень справу Зерова та інших було перевігнуто особливою трійкою УНКВС. М. Зерова, П. Філіповича, М. Вороного і Б. Пилипенка було засуджено до вищої міри покарання – розстрілу. З листопада 1937 року вирок було виконано. У 1958 році вирок було скасовано, справу припинено «за відсутністю складу злочину».

Михайло Драй-Хмара

Традицій зеровської перекладацької «академії» дотримувався Михайло Драй-Хмара. Він знов 19 мов, зокрема майже всі слов'янські: українську, російську, білоруську, кашубську, чеську, сербську, хорватську, болгарську. Знав він і низку давніх мов – старослов'янську, старогрецьку, латину, санскрит. Володів і новітніми європейськими мовами – румунською, французькою, німецькою, італійською, фінською. Останньою мовою, яку вивчав Михайло Панасович, стала англійська. У доробку Драй-Хмари – переклади художніх творів О. Пушкіна, М. Лермонтова, А. Фета, С. Цвейга, Ш. Бодлера, П. Верлена, Данте (перша частина «Божественної комедії»).

У 1915 році Драй-Хмара успішно закінчує навчання на історико-філологічному факультеті

Київського університету та отримує відрядження за кордон. У Львові, Загребі, Белграді, Будапешті, Бухаресті він збирає та вивчає матеріали про давню хорватську літературу для так званої «медальної роботи». І, дійсно, він здобуває за свою роботу золоту медаль; його залишають при Київському університеті для підготовки до професури. Цю підготовку він однак завершує в Петербурзі.

Українська революція і відродження повертають молодого вченого додому – Драй-Хмара стає професором славістики нового університету в Кам'янці-Подільському. У 1923–1933 роках Драй-Хмара живе в Києві, викладає українську мову та літературу в столичних вузах. Одночасно він видає низку цінних поетичних перекладів Верлена, Малларме, Метерлінка, з чеської та білоруської мов. Поезія Драй-Хмари належить до найбагатших за свою мовою, вона містить западні архаїзми і сміливі новотвори. З переконливою силою звучить у його поезії мотив української революції та відродження. У «рік великого перелому» (1929 рік), що повернув весь розвиток до колективізації, голоду і терору, Драй-Хмара звернув на себе загальну увагу союзом «Лебеді» з присвятою своїм товаришам: п'ять лебедів на замерзаючому озері – «грено п'ятірне нездоланих співців» – своєму «переможним співом» розбивають загальний «лід заневірі і відчаю».

Гроно п'ятірне

*На тихім озері, де мліють верболози,
давно приборкані, і влітку, і восени
то плюскоталися, то плавали вони,
і ший гнулися у них, як буйні лози.
Коли ж дзвінка, як скло, надходили морози
і плесо шерхнуло, пірнувшись в білі сні,
плавці ламали враз ті крижані лани,
і не страшні для них були зими погрози.
О гроно п'ятірне нездоланих співців,
крізь бурю й сніг тримить твой переможний спів,
що розбиває лід од чаю і заневіри.
Дерзайте, лебеді: з неволі, з небуття
веде вас у світі ясне сузір'я Ліри,
де пінить океан китучого життя.*

Драй-Хмара потрапляє у 1935 році до Лук'янівської в'язниці в Києві. Йому «припиняють» учать у терористичній організації. Через повну відсутність доказів його передають на «особое совещание» в Москву й присуджують в адміністративному порядку п'ять років у тaborах примусової праці на Колимі.

Осъ що про смерть поета сказав М. Доброльський, який до 1937 очолював комсомольську організацію Удмуртської АРСР: «Було це на Колимі... Одного квітневого дня 1939 року, коли наша бригада порпала на дорозі, до нас наблизилося легкове авто – «емка». Конвой ви-

шикував шеренгою бригаду з сорока доходяг. З «емки» вилізли троє із Сусманського управління. Усі, як завжди, «під муҳою». Один з трьох витяг маузер і, підійшовши до першого в'язня, – трах, до п'ятого – трах... Ми з Драй-Хмарами стояли аж у четвертому десятку поряд, а з другого боку стояв студент Володя, з чиїм батьком Драй дружив колись у Кам'янці. Отож коли почали нізащо розстрілювати щоп'ятого, Драй обрахував, що під кулю потрапить саме Володя. Щойно кат наблизився до Володі, як Драй рвучко відштовхнув студента і став на його місце зі словами: «Не чпай, кате, молоде життя, бери мое...» З цими словами він плюнув прибульцеві межі очі... Все відбулося блискавично... Тієї ж миті кат упритул випустив у груди Драй решту набоїв... Драй ще встиг прохрипіти: «Гад!..», і, відштовхнувшись правицею від мого лівого плеча, бездиханно упав горілиць із розплющеними в небо очима». У документах про реабілітацію Драй-Хмари зазначено, що він помер «від ослаблення серцевої діяльності».

Вражаючими є рядки поета: «Я вмру, а те, у що я вірю, залишиться і житиме без мене – напевно житиме!..»

Валер'ян Підмогильний

На Соловках разом із діяльністю Зерова завершується й діяльність Валер'яна Підмогильного. В. Підмогильний – один із кращих українських перекладачів французької літератури. Його переклади Франса, Бальзака, Дідро, Мопассана, Стендالя, Вольтера, Доде, Меріме, Флобера, Гюго досі вважають неперевершеними.

Родом із селянської родини без статків він не закінчував гімназію й університет, лише навчався в реальному училищі. Вивчення іноземних мов почалося в дитинстві біля дітей поміщиків, у якого батько Валер'яна управляв маєтком. Поміщик запрошує до своїх дітей учителів французької та німецької мов, і хлопчик, маючи

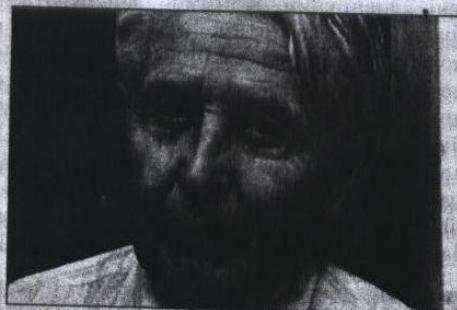
неабиякі здібності та пам'ять, вивчив ці мови разом із ними. Літературну діяльність Підмогильний починає з написання оповідань. Працюючи бібліографом Книжкової палати у Києві, він стає членом «Аспісу» (Асоціації письменників), утрупування «Марс» (Майстерня революційного слова), разом з Є. Плужником видав словник «Фразеологія ділової мови». На перекладацькій діяльності В. Підмогильний зосередився на початку 30-х років у Харкові. Він був організатором, редактором і перекладачем багатотомних видань Г. де Мопассана, (10 томів), О. де Бальзака (15 томів) та А. Франса (25 томів).

Глибоке осмислення французької класики, усвідомлення, що для розвитку літератури необхідний синтез національного змісту і європейської форми, спонукали письменника до пошуку у цьому напрямку.

Але вже у 1934 році тридцятитріохрічного письменника заарештовують і судять «як учасника контрреволюційної організації», що ставила за мету терор проти вождів партії». Вирок: позбавлення волі терміном на десять років... Письменник відбував покарання на Соловках. Перекладав там В. Шекспіра, О. Уайлдда. Написав кілька оповідань, мріяв про роман «Осінь 1929». А 3 листопада 1937 року В. Підмогильного було розстріляно (вирок трійки УНКВС), щоб звільнити місце для нових мучеників режиму. Разом із Підмогильним розстріляно понад 1000 в'язнів, серед яких були М. Зеров, Л. Курбас, М. Куліш, Г. Епік.

В. Підмогильного було реабілітовано майже через 20 років. На Байковому кладовищі Києва є могила сім'ї Підмогильних.

У перекладацькій літературі у 30-ті роки настає затишня. Лише у 60-70-х роках з'являється ціла когорта молодих перекладачів, серед яких вирізняються своєю ерудицією і талантом М. Лукаш, Г. Кочур, Б. Тен, В. Мисик, М. Терещенко, Д. Паламарчук.

Григорій Кочур

Григорія Кочура вважають неформальним лідером українських перекладачів. Він знов 31 мову. Його збірка «Друге віддання» вміщує переклади 130 авторів із 28 мов, 33 літератур.

Передплатний індекс 74426

У світовій практиці не було ще такого – «щоб прямо з оригіналу, без підрядника». Його переклади охоплюють 26 століть, починаючи від давньогрецької поезії і закінчуючи сучасними поетами, три континенти (Європу, Америку й Азію). Він автор статей із теорії перекладів, кваліфікованих передмов до видань зарубіжних авторів, численних рецензій і спогадів.

У 1943 році Г. Кочура звинуватили в «українському буржуазному націоналізмі» й засудили до 10 років тaborів у Республіці Комі. Але й у тих умовах Кочур перекладав. У таборі в Інгті Григорій Порфирович не припиняв вивчати мови. Цьому сприяло інтернаціональне товариство, адже були там і поляки, і чехи, і словаки, і литовці, і фіни, і естонці. Спілкуючись з людьми різних національностей, Кочур записував у саморобний зошит різні слова та вирази. Так він і засвоював чужі мови. Від рідних і друзів ув'язнені отримували чимало книжок різними мовами. Наприклад, одному москвичу надіслали томик поезій Е. По. Він був розчарований, бо сподіався прочитати якийсь цікавий роман, тож віддав цю книжку Кочурові. З неї він і переклав тоді «Ворона» українською.

Кочур належав до ключових фігур національно-культурного відродження в Україні в 60-ті роки. Повернувшись із табору, він не лише відновив зв'язки з Рильським, Тичиною, Бажаном, Теном, Дроб'язком, а й познайомився з Лукашем, із яким вони стали найближчими друзями. Принцип Кочура-перекладача – вірність оригіналові. Принцип Лукаша – співтворчість із автором.

Різні підходи до перекладу чітко визначив Г. Кочур: «Я намагаюся повести читача в країну автора, тоді як Лукаш своїми перекладами повертає в Україну».

Осіння пісня

Неголосні

Млосні пісні

Струн осінніх

Серце тобі

Топлять в журобі,

В голосинях.

Блідну, коли

Чую з імлі –

Б'є годинник:

Линуть думки

В давні роки

Мрій дитинних.

Вийду надвір –

Вихорив вір

В полі млистім

Крутить, жене

Носить мене

З жовкливим листям.

Переклав Г. Кочур

Я чать хлипкі

Хрипкі скрипки

Листопада...

Іх тужні хлип

У серця глиб

Просто пада.

Від іх плачу

Я весь тремчу

І ридаю,

Як дні ясні,

Немов у сні,

Пригадаю.

Кудись іду

У даль бліду,

З гір в долину,

Мов жовклив лист

Під вітру свист –

В безвість лину.

Переклав М. Лукаш

Ці два хрестоматійних переклади «Осінньої пісні» П. Верлена яскраво розкривають індивідуальну манеру перекладу М. Лукаша, яка полягає

в намаганні наблизити оригінал до мови перекладу, тоді як у Г. Кочура – прагнення як найточніше передати особливості мови оригіналу.

Г. Кочур згуртував навколо себе цілу школу перекладу: М. Лукаш, В. Стус, А. Перепадя, М. Коцюбинська та десятки інших. У глухі брежнівські часи, можливо, лише перекладацька школа Кочура тримала нашу літературу на гідному рівні. Г. Кочур – лауреат премії ім. М. Рильського і Державної премії ім. Т. Шевченка.

Микола Лукаш

Миколу Лукаша називають Моцартом українського перекладу. Він знав більше ніж 20 мов, переклав понад тисячу видатних творів світової літератури від ста авторів. Старший побратим Лукаша Г. Кочур писав про нього: «Такі, як Лукаш, народжуються, мабуть, раз на кілька століть... Як з поліглотом, з ним, здається, хіба тільки Агатангел Кримський міг би позмагатися». М. Лукаш мав природні лінгвістичні здібності, тому в дитинстві легко опанував мову ідиш, якою говорили мамині подруги. Потоваришувавши з циганами, за декілька днів вивчив їхню мову. Французьку, німецьку та англійську мови вивчив у школі. Лукаш перекладав з англійської, німецької, французької, італійської, іспанської, литовської, російської, польської та багатьох інших мов. Йому першому в Україні вдалося перекласти «Фауста» Гете. Крім того, М. Лукаш переклав українською мовою «Мадам Боварі» Флобера, лірику Ф. Шиллера, Р. Бернса, Г. Гей-

не, П. Верлена, Р. Рільке, В. Гюго, А. Міцкевича, Ю. Тувіма, В. Маяковського та багатьох інших. Окремої уваги заслуговує переклад «Декамерона» українською мовою XVII–XIX століть. Про Лукашу казали, що він «прагне вплинути не лише на майбутнє нашої культури, а й на її минуле», тому й переклав «Декамерона» такою українською, яка нібіто могла існувати в епоху Бокаччо, а пізніше забулася. А «Дон Кіхота» він переклав так, що в читача виникає враження, ніби Сервантес – старий український шляхтич.

Саме М. Лукаш чи не вперше в європейській літературі здійсниє сміливий експеримент, перекладаючи українською мовою поезію Ф. Гарсія Лорки, написану галісійським діалектом іспанської мови, за допомогою також діалекту – гуцульського.

Відносно благополучна і творчо насичена перекладацька діяльність Лукаша закінчилася у 1973 році, коли його виключили зі Спілки письменників. Приводом для цього послужив лист Лукаша до ЦК КПУ про готовність відсидіти термін ув'язнення за письменника І. Дзюбу, позаяк у «нього слабке здоров'я, сім'я». За це Лукаша виключають зі Спілки письменників України та протягом 14 років його твори не друкують. І. Дзюба вже давно відбув рік ув'язнення, почав знову друкуватися, а Лукаш лишався вигнанцем. За життя його творчість ніколи не була гідно вітанована. Лукаша тричі висували на здобуття Шевченківської премії, проте щоразу його кандидатуру відхилили. Хоча його життя було сповнене різних негараздів, лицарський дух Лукаша залишався непереможеним. Він був поновлений у Спілці письменників України в 1986 році, фактично напередодні смерті.

Осягаючи думкою місце українського художнього перекладу, бачимо його величезну роль у створенні незалежної країни, яку неможливо переоцінити. Здавалося б, кабінетні вчені, обкладені словниками, невтомно занурюються у найкращі твори світового письменства. Ця напружена праця приносить інтелектуальне та душевне задоволення... Проте як же така ідеалічна картина відрізняється від справжнього життя українських перекладачів ХХ століття!

Талановитими перекладачами були й відомі сучасні українські письменники: М. Рильський, М. Бажан, П. Тичина, Л. Первомайський, Д. Павличко. Але це вже зовсім інша історія...

ЗВ'ЯЗОК З РЕДАКЦІЮ ЖУРНАЛУ

Відгуки, зауваження, пропозиції та матеріали для друку

надсилайте на адресу: vsesvitka@ra-ou.com.ua

Телефони редакції: (068) 778-7020, (093) 546-1293, (050) 737-4696